

Inkluzívne spoločnosti

-

vzdelávanie pre každého

Metodický materiál

Silnejší

slabším

INKLUZÍVNE SPOLOČNOSTI - VZDELÁVANIE PRE KAŽDÉHO

AKTIVITA JE REALIZOVANÁ Z OBLASTI ZASTUPITEĽSKÉ ŠTRUKTÚRY PRE PARTICIPÁCIU MLÁDEŽE NA PODPORU A ROZVOJ PRÁCE S MLÁDEŽOU Z PROGRAMU "ŠTRUKTÚRY PRE PARTICIPÁCIU/2023/D/1" PODPorenÉ Z DOTAČNEJ SCHÉMY MŠVVAŠ SR

MINISTERSTVO
ŠKOLSTVA, VEDY,
VÝSKUMU A ŠPORTU
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Toto podujatie bolo podporené z dotácii
Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu
v oblasti práce s mládežou, ktoré administruje
NIVAM – Národný inštitút vzdelania a mládeže

 NIVAM

NÁRODNÝ INŠTITÚT VZDELÁVANIA A MLÁDEŽE

Úvod

Inkluzívna spoločnosť má za úlohu podporovať diverzitu a inklúziu, ktorá nie je len vznešenou myšlienkou, ale má dokázaný pozitívny vplyv a prínos. Nakoľko spoločnosť ako celok ovplyvňuje firmy a pracoviská, tak to platí aj naopak. Práve inkluzívni zamestnávateľia vedia svojimi aktivitami a benefitmi vyslať dôležitý signál smerom von a kultivovať tak našu spoločnosť smerom k väčšej citlivosti, tolerancii a akceptácii inakosti. Nakoľko je inklúzia chápaná ako základ ideí integrácie, ktorá sa postupne rozvíja na novú, vyššiu a hlavne odlišnú kvalitu a z nášho pohľadu je chápaná ako to, čo nám dovoľuje spájať a zapájať sa do jednej spoločnosti. Inklúzia je prirodzeným dôsledkom úsilia zachovávať rovnosť všetkých ľudí z pohľadu základných etických princípov a ľudských práv.

Účelom vytvorenia tejto metodiky je poskytnúť ľuďom komplexný a efektívny rámec pre implementáciu inovatívnych prístupov v oblasti vzdelávania znevýhodnených skupín. Cieľom tejto metodiky je vytvorenie inkluzívneho a podporujúceho prostredia, kde budú mať všetci účastníci rovnaké príležitosti k učeniu a rozvoju svojich individuálnych schopností. Okrem toho cieľom tejto metodiky je podporenie rozvoju empatie a sociálneho cítenia u cieľových skupín. Tieto zručnosti sú dôležité pre zlepšenie vzťahov, komunikácie a spolupráce v komunite.

Prvým krokom je identifikácia konkrétnych skupín, ktoré by mali záujem a prospech z rozvoja empatie a sociálneho cítenia.

Znevýhodnené a zraniteľné skupiny

Znevýhodnené a zraniteľné osoby hrajú hlavnú úlohu najmä v integračných sociálnych podnikoch, ktoré sú registrované ako sociálne podniky, ktoré majú pozitívny sociálny vplyv. Ďalším pozitívnym sociálnym vplyvom je aj to, že dajú týmto osobám pracovné miesto a tým im pomôžu v uplatnení sa na trhu práce aj do budúcnosti, nakoľko tieto osoby získavajú manuálne a pracovné zručnosti, prax a budú sa vedieť zaradiť do pracovného kolektívu.

Medzi znevýhodnené skupiny patria osoby s rôznymi druhmi postihnutia, sociálne znevýhodnený jedinci, migrujúce populácie, etnické menšiny a ďalšie skupiny, ktorým môžu čeliť rôznym vzdelávacím výzvam. Ide o skupiny osôb, ktoré sú vystavené vyššiemu riziku chudoby, sociálneho vylúčenia, diskriminácie a násilia ako bežné obyvateľstvo.

Zraniteľnosť voči diskriminácii a marginalizácii je dôsledkom sociálnych, kultúrnych, hospodárskych a politických podmienok a nie kvality, ktorá je vlastná určitým skupinám osôb.

Ide o marginalizované, na okraj spoločnosti vytlačané skupiny ľudí, často vystavené sociálnej a kultúrnej izolácii a rôznym formám diskriminácie. Väčšinou sa ocitajú bez prístupu k informáciám, k trhu práce, vzdelaniu a kultúre a bez celkovej účasti v procese rozhodovania o spoločenských procesoch. V širšom slova zmysle sem patria zdravotne znevýhodnení občania, rómske komunity žijúce v osadách alebo na mestskej periférii, deti a mládež, starší ľudia, azylanti, bezdomovci, nezamestnaní a ďalší ľudia ohrození chudobou a sociálnym vylúčením. Tieto skupiny sú často odkázané na pomoc a dobrú vôľu štátu. Ide v podstate o tých najviac ohrozených a najbezbrannejších. Špeciálnym prípadom znevýhodnených skupín sú niektoré skupiny žien a vo všeobecnejšej rovine sa k nim viažuca téma rodovej problematiky a rodovej integrácie.

Sociálna interakcia

Pod pojmom sociálna interakcia sa chápe vzájomné pôsobenie medzi jednotlivcami/ jednotlivcom a sociálnou skupinou/sociálnymi skupinami. Ide o akúkoľvek formu pôsobenia medzi ľuďmi. Interakcie zvyčajne vyvolávajú určitú reakciu a pojem sociálna interakcia je pojmom zo sociálnej psychológie a sociológie.

Do tohto pojmu spadá organizovanie pravidelných tímových aktivít, workshopov a diskusií, ktoré umožňujú účastníkom aktívne komunikovať, zdieľať názory a budovať vzťahy v bezpečnom a podporujúcom prostredí. Dôležité je aj vytváranie štrukturovaných priestorov

pre zdieľanie skúseností a príbehov, ktoré im môžu pomôcť prekonávať predsudky a budovať porozumenie medzi rôznymi skupinami účastníkov.

Inkluzívne vzdelávanie

Inkluzívne vzdelávanie je súčasťou pedagogického a sociálneho prístupu, ktorý kladie dôraz na to, aby sa všetci, vrátane tých so špeciálnymi potrebami alebo znevýhodnením, mohli mať rovnaký prístup k vzdelávaniu a participovať na vyučovacom procese.

Cieľom inkluzívneho vzdelávania je zabezpečenie toho, aby všetci mohli dosiahnuť svoj plný potenciál, nezávisle od svoj plný potenciál, nezávisle od svojich osobitných schopností či obmedzení.

Tento prístup si vyžaduje vytváranie podporných a prispôsobených prostredí, v ktorých sa zohľadňujú individuálne potreby žiakov. To môže zahŕňať rôzne metódy výučby, materiály a technológie, ktoré sú prispôsobené na podporu rôznych učiacich sa štýlov.

Inkluzívne vzdelávanie podporuje toleranciu, rešpekt a empatiu medzi všetkými rôznych schopností a rozdielností.

Cieľom je vytvárať prostredie, kde sa každý cíti akceptovaný, ocenený a schopný prispievať a byť plnohodnotným členom spoločnosti. Dôležitým prvkom inkluzívneho vzdelávania je spolupráca medzi všetkými, ktorí im môžu poskytnúť podporu a odborné poradenstvo pre znevýhodnené skupiny so špeciálnymi potrebami.

Celkovo sa dá povedať, že inkluzívne vzdelávanie je zamerané na vytváranie rovnakých príležitostí pre všetkých, bez ohľadu na ich individuálne rozdiely či výzvy a na podporu ich celkového rozvoja ako aktívnych členov spoločnosti.

Inovácie a udržateľnosť

Inkluzívna spoločnosť ako celok podporuje inovatívne riešenia a udržateľné praktiky, ktoré sú prospešné pre všetkých obyvateľov. Cieľom inkluzívnej spoločnosti je vytvorenie prostredia, kde by sa všetci mali cítiť akceptovaní, rešpektovaní a podporovaní v ich individuálnom rozvoji a prínose k spoločnosti ako celku. Ide o spoločnosť, kde je rozmanitosť považovaná za silnú hodnotu, ktorá prispieva k bohatstvu a prosperite všetkých jej členov.

Udržateľný rozvoj inkluzívnej spoločnosti sa v dnešnej dobe zameriava na odstraňovanie chudoby, znižovanie nerovností a podporu udržateľného hospodárenia s prírodnými zdrojmi a ekosystémami, ako aj na udržateľný, inkluzívny a spravodlivý

hospodársky rast. Na dosiahnutie udržateľného rozvoja je nevyhnutné zosúladiť tri základné prvky a to hospodársky rast, sociálne začlenenie a ochranu životného prostredia. Tieto tri prvky sú navzájom prepojené a všetky sú zároveň nevyhnutné pre kvalitu života jednotlivcov a spoločnosti.

Inklúzia a akceptácia v spoločnosti

Cieľom nie je len zabezpečiť jedincom voľný a vhodný prístup ku vzdelávaniu, ale aj podporovať inklúziu a akceptáciu zdravotne znevýhodnených jedincov v celkovej spoločnosti.

Je veľmi dôležité, aby sme pravidelne monitorovali pokrok a prípadne prispôbovali aktivity, činnosti alebo vzdelávanie podľa potrieb jedincov. Cieľom je poskytnúť jedincom zo znevýhodnených a zraniteľných skupín nástroje a zručnosti, ktoré im budú umožňovať žiť plnohodnotný a aktívny život a zároveň to, aby prispievali k spoločnosti v mnohých rôznorodých spôsoboch.

Individualizované prístupy

Každý jedinec zo skupiny znevýhodnených a zraniteľných občanov môže mať svoje vlastné špecifické potreby a ciele. Preto je veľmi dôležité mať individualizovaný prístup k plánovaniu a poskytovaniu služieb.

Cieľom individualizovaného prístupu je to, aby mali všetci rovnakú možnosť pri rozvíjaní svojho osobného potenciálu v škole, spoločnosti, zamestnaní, komunite alebo na trhu práce. Dôležité je uvedomiť si to, aby každý mohol byť sám sebou a vítaný. Spoločnými silami a prostredníctvom vytvorenia transdisciplinárnej skupiny odborníkov a vytvorením spoločnej a jednotnej stratégie môžeme budovať inkluzívnu spoločnosť na základe princípov univerzálneho navrhovania, kultúre inklúzie a spoločne prispievať k tolerancii diverzity a rôznorodosti všetkých aktérov.

Podporné prostredie

Práca v spoločnosti, komunite, zamestnaní, vo vzdelávacích prostrediach by malo byť navrhnuté tak, aby čo najviac podporovalo jedincov zo znevýhodnených a zraniteľných skupín. Malo by to zahŕňať fyzické úpravy, špeciálne pomôcky, technológie, ale aj vytvorenie spoločnej stratégie prístupu k vzniku a podpore inkluzívnej spoločnosti.

Okrem vzdelávania, kde jedinci naberajú a rozširujú svoje akademické vedomosti, by sa mal klásť kladný dôraz na rozvoj komunikačných, sociálnych a praktických zručností, ktoré sú dôležité pre každodenný život.

Riešenie problémov

Dôležité je zameranie sa na praktické riešenia reálnych problémov v komunite, čo bude podporovať kritické myslenie, analytické schopnosti a kreativitu jedincov. Angažovanosť tímovej spolupráce a vzájomného učenia sa prostredníctvom projektov a úloh, ktoré budú vyžadovať vzájomnú interakciu a zdieľanie znalostí.

Najefektívnejšie tímu sú charakterizované tromi vlastnosťami:

- Spoločný cieľ a vízia
- Správne zloženie tímu
- Vysoká motivácia odvieť kvalitnú prácu a dosiahnuť stanovené ciele

Spoločný cieľ a vízia

Ide o najdôležitejší faktor pre efektívne fungovanie tímov. Stanovenie si zrozumiteľných a realistických cieľov napomáha k efektívnemu fungovaniu tímovej spolupráce. Spoločné ciele pomáhajú prekonávať rozdiely medzi jednotlivými členmi tímu. Je veľmi dôležité, aby mali všetci ľudia od začiatku jasno v tom, akú majú úlohu a aký problém riešia.

Správne zloženie tímu

Rôznorodosť zloženia tímu podmieňuje efektívne fungovanie tímovej spolupráce. Znamená to zabezpečenie rôznorodosti v skupinách od veku, odbornosti, vedomostí, skúseností, ale aj aby členmi tímu boli znevýhodnení a zraniteľní jedinci.

Techniky na podporu rozvoja inkluzívnej spoločnosti

Organizovanie spoločných akcií a aktivít, kde môžu jedinci zo znevýhodnených a zraniteľných skupín aktívne prispievať k rozvoju ich komunity. To môže tiež zahŕňať úpravu verejných priestorov, tvorbu umeleckých diel alebo podporu miestnych dobrovoľníckych projektov.

Workshopy na rozvoj zručností a záujmov

Ponuky širokej škály workshopov a kurzov umožňuje získavanie nových zručností alebo rozvoj existujúcich.

Spoločenské a kultúrne podujatia

Organizovanie spoločenských udalostí, kde sa môžu ľudia medzi sebou stretávať, zdieľať svoje záujmy a kultúrne hodnoty a budovať medziľudské vzťahy

Podpora podnikavosti a kreatívneho umeleckého výrazu

Podpora ľudí v rozvoji vlastných podnikateľských nápadov alebo v prejavovaní svojho talentu. Toto všetko môže zahŕňať podporné workshopy, mentoring a prístup k zdrojom

Športové a rekreačné aktivity

Poskytovanie možností pre ľudí aj zo znevýhodnených a zraniteľných skupín pri účasti na športových činnostiach, cvičenia alebo rekreačných aktivitách podporujú fyzickú a duševnú pohodu. Organizovanie športových podujatí alebo rekreačných aktivít, ktoré sú prístupné všetkým účastníkom a podporujú spoločnú zábavu a pohyb.

Spoločné Aktivity a Podujatia

Organizovanie verejných akcií, ako sú workshopy, prezentácie alebo spoločenské podujatia, ktoré budú otvorené všetkým členom komunity. Týmto spôsobom sa môžu ľudia spoznať a nadviazať nové kontakty.

Komunitné Projekty

Spoločné účasti na projektoch, ktoré prinesú prospech celej komunite. Napríklad úprava verejných priestorov, čistenie verejných plôch alebo organizovanie dobrovoľníckych akcií.

Kultúrne výmeny a udalosti

Organizovanie podujatí na zdieľanie kultúrnych tradícií a skúseností medzi rôznymi členmi komunity. To môže zahŕňať kultúrne festivaly, kuchynské výmeny alebo umelecké výstavy.

Vzdelávacie Workshopy

Ponúkание vzdelávacích kurzov a workshopov, ktoré sú otvorené všetkým a umožňujú získavanie nových zručností a vedomostí.

Podporné skupiny a diskusie

Vytvorenie skupín, kde ľudia môžu diskutovať o témach, ktoré sú pre nich dôležité, a kde sa môžu zdieľať skúsenosti a podpora.

Vytváranie pracovných príležitostí

Podpora znevýhodnených ľudí v získavaní pracovných príležitostí alebo podnikaní v rámci komunity. Je dôležité, aby tieto aktivity boli navrhované a implementované so zreteľom na potreby a záujmy všetkých členov komunity. Podpora inklúzie a vzájomného pochopenia môže posilniť komunitné väzby a vytvoriť pozitívne a inkluzívne prostredie pre všetkých obyvateľov.

- **Metodika bola spracovaná z informácií, poznatkov a skúseností občianskeho združenia Silnejší slabším**
- **Internet**

INKLUZÍVNE SPOLOČNOSTI - VZDELÁVANIE PRE KAŽDÉHO

Cieľová skupina :

Mladí ľudia s nedostatkom príležitostí, široká verejnosť

Toto podujatie bolo podporené z dotácií Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu v oblasti práce s mládežou, ktoré administruje NIVAM - Národný inštitút vzdelávania a mládeže.

Aktivita je realizovaná z oblasti zastupiteľskej štruktúry pre participáciu mládeže na podporu a rozvoj práce s mládežou z programu "ŠTRUKTÚRY PRE PARTICIPÁCIU/2023/D/II" podporené z dotačnej schémy MŠVVaŠ SR